

Rådet for
Den Europæiske Union

Bruxelles, den 16. juni 2025
(OR. en)

10300/25
ADD 8

Interinstitutionel sag:
2025/0162 (NLE)

AELE 53
CH 19
MI 400

FØLGESKRIVELSE

fra:	Martine DEPREZ, direktør, på vegne af generalsekretæren for Europa-Kommissionen
modtaget:	13. juni 2025
til:	Thérèse BLANCHET, generalsekretær for Rådet for Den Europæiske Union
Komm. dok. nr.:	COM(2025) 309 annex
Vedr.:	BILAG til Forslag til Rådets afgørelse om indgåelse af en bred pakke af aftaler med henblik på at konsolidere, uddybe og udvide de bilaterale forbindelser med Det Schweiziske Forbund

Hermed følger til delegationerne dokument COM(2025) 309 - Annex 8.

Bilag: COM(2025) 309 annex

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 13.6.2025
COM(2025) 309 final

ANNEX 8

BILAG

til

Forslag til Rådets afgørelse

om indgåelse af en bred pakke af aftaler med henblik på at konsolidere, uddybe og udvide de bilaterale forbindelser med Det Schweiziske Forbund

AFTALE MELLEM DEN EUROPÆISKE UNION OG DET SCHWEIZISKE FORBUND OM
SCHWEIZ' REGELMÆSSIGE FINANSIELLE BIDRAG TIL MINDSKELSE AF DE
ØKONOMISKE OG SOCIALE FORSKELLE I DEN EUROPÆISKE UNION

DEN EUROPÆISKE UNION, i det følgende benævnt "Unionen" eller "EU",

og

DET SCHWEIZISKE FORBUND, i det følgende benævnt "Schweiz",

i det følgende benævnt "de kontraherende parter",

SOM TAGER HENSYN TIL de nære forbindelser mellem de kontraherende parter,

SOM TAGER HENSYN TIL den brede bilaterale pakke mellem de kontraherende parter, der har til formål at stabilisere og udvikle deres bilaterale forbindelser, herunder Schweiz' deltagelse i det indre marked,

SOM TAGER HENSYN TIL betydningen af de foranstaltninger, der bidrager til at mindske de økonomiske og sociale forskelle i Unionen, og som bør sigte mod at fremme en løbende og afbalanceret styrkelse af de økonomiske og sociale forbindelser mellem Unionen og dens medlemsstater og Schweiz, samtidig med at vigtige fælles udfordringer imødegås,

SOM TAGER I BETRAGTNING, at samarbejdet mellem Schweiz og partnerstater i forbindelse med Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag er baseret på og styret af fælles værdier, principper for god regeringsførelse og en fælles forpligtelse til nultolerance over for korruption,

ER BLEVET ENIGE OM FØLGENDE BESTEMMELSER:

DEL I

ALMINDELIGE BESTEMMELSER

ARTIKEL 1

Mål

Inden for rammerne af den brede bilaterale pakke af aftaler har de kontraherende parter det samme overordnede mål om at bidrage til at mindske de økonomiske og sociale forskelle i Unionen.

Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag tager derfor sigte på at fremme en løbende og afbalanceret styrkelse af de økonomiske og sociale forbindelser mellem Unionen og dens medlemsstater og Schweiz, samtidig med at vigtige fælles udfordringer imødegås.

ARTIKEL 2

Genstand

1. Denne aftale fastlægger grundlaget for Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag til opfyldelse af de i artikel 1 omhandlede mål.
2. Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag skal supplere Unionens og dens medlemsstaters foranstaltninger på samhørighedsområdet og deres svar på vigtige fælles udfordringer.

ARTIKEL 3

Definitioner

Med henblik på denne aftale anvendes følgende definitioner:

a) "listen over aftaler": følgende aftaler:

- i) Aftale mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer, udfærdiget i Luxembourg den 21. juni 1999
- ii) Aftale mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart, udfærdiget i Luxembourg den 21. juni 1999
- iii) Aftale mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om godstransport og personbefordring med jernbane og ad landevej, udfærdiget i Luxembourg den 21. juni 1999
- iv) Aftale mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om handel med landbrugsprodukter, udfærdiget i Luxembourg den 21. juni 1999
- v) Aftale mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om gensidig anerkendelse af overensstemmelsesvurdering, udfærdiget i Luxembourg den 21. juni 1999

- vi) Aftale mellem Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om Det Schweiziske Forbunds deltagelse i EU-programmer, udfærdiget i [...] den [...]
 - vii) Aftale mellem Den Europæiske Union og Det Schweiziske Forbund om vilkår og betingelser for Det Schweiziske Forbunds deltagelse i Den Europæiske Unions Agentur for Rumprogrammet., udfærdiget i [...] den [...]
 - viii) Aftale mellem Den Europæiske Union og Det Schweiziske Forbund om elektricitet, udfærdiget i [...] den [...]
 - ix) Aftale mellem Den Europæiske Union og Det Schweiziske Forbund om sundhed, udfærdiget i [...] den [...] og
 - x) Protokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om handel med landbrugsprodukter om oprettelse af et fælles fødevarer sikkerhedsområde, udfærdiget i [...] den [...]
-
- b) "bidragsperiode": den tidsramme, som et givet finansielt bidrag fra Schweiz hører ind under
 - c) "gennemførelsesperiode": den tidsramme, inden for hvilken et givet finansielt bidrag fra Schweiz skal gennemføres og midlerne udbetales, og som er af en varighed på mindst ti år
 - d) "partnerstat": en EU-medlemsstat, der er omfattet af Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag i en given bidragsperiode

- e) "partnerstater på samhørighedsområdet": EU-medlemsstater med en bruttonationalindkomst (i det følgende benævnt "BNI") pr. indbygger, målt i købekraftstandarder, på under 90 % af Unionens gennemsnitlige BNI pr. indbygger, målt i købekraftstandarder, i samme referenceperiode. Referenceperioden for de data, der skal anvendes, er den periode, der anvendes til at bestemme EU-medlemsstaternes støtteberettigelse under Unionens Samhørighedsfond, og som er gældende på startdatoen for den relevante bidragsperiode
- f) "støtteforanstaltning": et program eller projekt, der gennemføres med støtte fra et givet finansielt bidrag fra Schweiz.

ARTIKEL 4

Rammen for Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag

1. Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag struktureres på grundlag af på hinanden følgende bidragsperioder.

Hver bidragsperiode begynder to år efter begyndelsen af den periode, der er omfattet af Unionens flerårige finansielle ramme (i det følgende benævnt "FFR"). Bidragsperiodens længde svarer til det antal år, der er omfattet af den FFR, som den vedrører.

2. For hver bidragsperiode gælder følgende:
 - a) Schweiz forpligter sig til at yde et finansielt bidrag, hvis størrelse fastsættes på grundlag af bilag I.

- b) For at opfylde den forpligtelse, der er indgået i henhold til litra a), indgår de kontraherende parter et juridisk ikkebindende aftalememorandum senest 12 måneder inden udløbet af den igangværende bidragsperiode.

Med henblik herpå indleder Det Blandede Udvalg drøftelser senest 36 måneder inden bidragsperiodens udløb.

Hvert aftalememorandum skal indeholde:

- i) størrelsen af det givne finansielle bidrag fra Schweiz fastsat på grundlag af bilag I, punkt 1
- ii) den landespecifikke fordeling af midler på samhørighedsområdet, jf. tillæg 2 til bilag I
- iii) de tematiske områder for det givne finansielle bidrag fra Schweiz på samhørighedsområdet
- iv) hvor en del af et givet finansielt bidrag fra Schweiz afsættes til imødegåelsen af andre vigtige fælles udfordringer: de identificerede vigtige fælles udfordringer, disses respektive tematiske områder, kriterierne for udvælgelse af partnerstater, der berøres af de identificerede fælles udfordringer, og fordelingen af midler, der er afsat til samhørighedsområdet, og midler, der er afsat til de identificerede fælles udfordringer, jf. bilag I, punkt 2

- v) en generel beskrivelse af det påtænkte indhold af de landespecifikke aftaler mellem Schweiz og partnerstaterne (i det følgende benævnt "landespecifikke aftaler")
 - vi) gennemførelsesperiodens varighed, jf. artikel 3, litra c).
- c) Hvis aftalememorandummet ikke indgås inden for den frist, der er omhandlet i litra b), første punktum, finder artikel 16 anvendelse. Hvis tvisten forelægges voldgiftsretten i overensstemmelse med artikel 16, stk. 2, kontrollerer voldgiftsretten, om de kontraherende parter har handlet i god tro under de drøftelser, der er omhandlet i litra b), med henblik på at opfylde den forpligtelse, der er omhandlet i litra a).

ARTIKEL 5

Landespecifikke aftaler og yderligere støtteforanstaltninger

1. I overensstemmelse med artikel 4, stk. 2, litra a), og del II samt i overensstemmelse med aftalememorandummet indgår Schweiz landespecifikke aftaler med partnerstaterne og forbereder, hvis det er relevant, yderligere støtteforanstaltninger under dets forvaltning eller i form af bidrag til relevante finansieringsinstrumenter.
2. De landespecifikke aftaler skal tage hensyn til Unionens politikker og de nationale strategiske rammer for investeringer under Unionens samhørighedspolitik, der er godkendt af Europa-Kommissionen (i det følgende benævnt "Kommissionen").

3. De landespecifikke aftaler skal navnlig indeholde: fordelingen af midler på tematiske områder samt beskrivelser af støtteforanstaltningerne, forvaltnings- og kontrolstrukturerne, de gældende betingelser og de kompetente myndigheder i den pågældende partnerstat. De skal også indeholde særlige regler om proceduren og de foranstaltninger, der er omhandlet i artikel 13, stk. 5.

4. For hver bidragsperiode indgås der, i forbindelse med indgåelsen af de respektive landespecifikke aftaler, formelle forpligtelser over for partnerstaterne med hensyn til den landespecifikke fordeling af midler på samhörighedsområdet; dette skal dog ske senest to år efter begyndelsen af den bidragsperiode, som de vedrører.

5. Hvis en del af et givet finansielt bidrag fra Schweiz afsættes til imødegåelsen af andre vigtige fælles udfordringer, indgås der, i forbindelse med indgåelsen af de respektive landespecifikke aftaler, formelle forpligtelser over for partnerstaterne med hensyn til den landespecifikke fordeling af midler til imødegåelsen af andre vigtige fælles udfordringer; dette skal dog ske senest fem år efter begyndelsen af den bidragsperiode, som de vedrører.

6. Hvis de landespecifikke aftaler, der er omhandlet i stk. 4 og 5, ikke indgås inden for de deri fastsatte frister, finder artikel 16 anvendelse.

Hvis tvisten forelægges voldgiftsretten i overensstemmelse med artikel 16, stk. 2, kontrollerer voldgiftsretten, om Schweiz og den respektive partnerstat har handlet i god tro under forhandlingerne om den landespecifikke aftale.

7. Midler fra et givet finansielt bidrag fra Schweiz må kun anvendes indtil udgangen af den respektive gennemførelsesperiode.

ARTIKEL 6

Kommunikation mellem Schweiz og Kommissionen

1. Schweiz underretter Kommissionen om de landespecifikke aftaler, der er omhandlet i artikel 5, stk. 1, senest en måned efter deres offentliggørelse i den schweiziske lovtidende.
2. Schweiz og Kommissionen kommunikerer på teknisk plan hvert år, eller når det er nødvendigt, om gennemførelsen af Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag.

ARTIKEL 7

Medfinansieringssatser

Med hensyn til støtteforanstaltninger, hvor en partnerstat har ansvaret for gennemførelsen, er Schweiz' medfinansieringssatser for landets regelmæssige finansielle bidrag de samme som Unionens medfinansieringssatser under Unionens samhørighedspolitiske instrumenter og andre relevante instrumenter, medmindre Schweiz og den pågældende partnerstat aftaler andet.

ARTIKEL 8

Statsstøtte og offentlige udbud

Gennemførelsen af støtteforanstaltninger skal være i overensstemmelse med de gældende regler om statsstøtte og offentlige udbud.

ARTIKEL 9

Ansvar

Schweiz' ansvar er begrænset til at stille midler til rådighed i henhold til de landespecifikke aftaler og yderligere støtteforanstaltninger. Schweiz påtager sig derfor ikke noget ansvar over for tredjemand.

ARTIKEL 10

Ændringer i Unionens sammensætning

1. Hvis en ændring i Unionens sammensætning involverer en stat, hvis BNI pr. indbygger, målt i købekraftstandarder, er på under 90 % af Unionens gennemsnitlige BNI pr. indbygger, målt i købekraftstandarder, justeres Schweiz' finansielle bidrag forholdsmæssigt fra den dato, hvor ændringen af den pågældende stats medlemskab af Unionen får virkning.

Referenceperioden for de data, der skal anvendes, er den periode, der anvendes for Unionens Samhørighedsfond, og som er gældende på startdatoen for den pågældende bidragsperiode, eller, hvis dette ikke er muligt, den seneste treårsperiode, for hvilken der foreligger data.

2. Størrelsen af den justering, der er omhandlet i stk. 1, fastsættes af de kontraherende parter.

DEL II

GENNEMFØRELSE OG FORVALTNING AF MIDLER

ARTIKEL 11

Fælles værdier

Gennemførelsen af Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag baseres på de fælles værdier: demokrati, retsstatsprincippet, menneskelig værdighed, lighed og respekt for menneskerettigheder.

ARTIKEL 12

Forvaltning af Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag

1. Schweiz har ansvaret for den overordnede forvaltning af dets regelmæssige finansielle bidrag.

2. Schweiz' forvaltningsomkostninger dækkes af det samlede beløb for et givet finansielt bidrag, der er fastsat i det aftalememorandum, der er omhandlet i artikel 4, stk. 2, litra b).

ARTIKEL 13

Principper for gennemførelsen

1. De landespecifikke aftaler forhandles og gennemføres i en ånd af ligeværdigt partnerskab mellem partnerstaterne og Schweiz.
2. Gennemførelsen af de aftalte støtteforanstaltninger påhviler partnerstaterne, som sørger for hensigtsmæssige forvaltnings- og kontrolsystemer for at sikre korrekt gennemførelse og forvaltning.
3. Uanset stk. 2 skal gennemførelsen af støtteforanstaltninger, der gennemføres direkte af Schweiz, påhvile Schweiz, som sørger for hensigtsmæssige forvaltnings- og kontrolsystemer for at sikre korrekt gennemførelse og forvaltning.
4. Gennemførelsen af støtteforanstaltningerne skal være i overensstemmelse med de fælles værdier, jf. artikel 11, og principperne om god regeringsførelse og forsvarlig økonomisk forvaltning og skal sikre gennemsigtighed, ikkeforskelsbehandling, effektivitet og ansvarlighed.

Den baseres på Schweiz og partnerlandenes fælles tilsagn om at bekæmpe alle former for korruption i forbindelse med gennemførelsen af Schweiz' finansielle bidrag og tilvejebringe effektive foranstaltninger og procedurer til at forebygge, identificere og håndtere enhver handling, der bringer den korrekte anvendelse af midlerne i fare, under hensyntagen til de identificerede risici.

5. I tilfælde af overtrædelse af en i stk. 4 omhandlet forpligtelse, som påvirker eller risikerer at påvirke den forsvarlige gennemførelse af en specifik støtteforanstaltning, kan Schweiz efter en vurdering og en procedure, der sikrer partnerstatens effektive ret til at blive hørt, træffe passende, forholdsmæssige og effektive foranstaltninger vedrørende den pågældende specifikke støtteforanstaltning.

6. Schweiz kan udføre kontroller efter landets egne interne regler. Til det formål stiller partnerstaterne alle nødvendige former for bistand, oplysninger og dokumentation til rådighed.

7. Når de schweiziske revisionsmyndigheder udfører revisioner, tager de behørigt hensyn til principperne om én enkelt revision og proportionalitet i forhold til risikoniveauet for at undgå gentagne revisioner og forvaltningsverificeringer af de samme udgifter med henblik på at minimere omkostningerne ved forvaltningsverificeringer og revisioner og den administrative byrde for støttemodtagerne.

DEL III

INSTITUTIONELLE BESTEMMELSER

ARTIKEL 14

Blandet udvalg

1. Der nedsættes et blandet udvalg.

Det Blandede Udvalg består af repræsentanter for de kontraherende parter.

2. Formandskabet for Det Blandede Udvalg varetages i fællesskab af en repræsentant for Unionen og en repræsentant for Schweiz.

3. Det Blandede Udvalg skal:

- a) sikre, at aftalen fungerer korrekt og forvaltes og anvendes effektivt
- b) stille et forum til rådighed for samråd og løbende udveksling af oplysninger mellem de kontraherende parter, navnlig med henblik på at finde løsninger på eventuelle vanskeligheder med fortolkningen eller anvendelsen af aftalen i overensstemmelse med artikel 16
- c) fremsætte henstillinger til de kontraherende parter i spørgsmål vedrørende aftalen
- d) vedtage afgørelser i henhold til aftalen og
- e) udøve enhver anden kompetence, som den har fået i medfør af aftalen.

4. Det Blandede Udvalg handler ved konsensus. Det fælles udvalgs afgørelser er bindende for de kontraherende parter, som træffer alle foranstaltninger, der er nødvendige for at gennemføre dem.

5. Det Blandede Udvalg mødes mindst én gang om året, skiftevis i Bruxelles og Bern, medmindre formændene træffer anden afgørelse. Det træder desuden sammen på anmodning fra en af de kontraherende parter. Formændene kan aftale, at et møde i Det Blandede Udvalg afholdes via video- eller telekonference.

6. Det Blandede Udvalg vedtager sin forretningsorden på sit første møde.
7. Det Blandede Udvalg kan oprette arbejds- eller ekspertgrupper, der kan bistå det med at udføre dets opgaver.

ARTIKEL 15

Princippet om eksklusivitet

De kontraherende parter forpligter sig til ikke at søge tvister vedrørende fortolkningen eller anvendelsen af aftalen afgjort ved andre metoder end dem, der er fastsat i denne aftale.

ARTIKEL 16

Procedure i tilfælde af vanskeligheder med fortolkningen eller anvendelsen

1. I tilfælde af vanskeligheder med fortolkningen eller anvendelsen af aftalen fører de kontraherende parter samråd med hinanden i Det Blandede Udvalg med henblik på at finde en løsning, der er acceptabel for begge parter. Med henblik herpå forelægges alle nyttige oplysninger for Det Blandede Udvalg, således at det kan foretage en detaljeret undersøgelse af situationen. Det Blandede Udvalg undersøger alle muligheder, der gør det muligt at opretholde aftalens korrekte funktion.

2. Hvis Det Blandede Udvalg ikke er i stand til at finde en løsning på det i stk. 1 omhandlede problem senest tre måneder efter den dato, hvor vanskeligheden blev forelagt det, kan hver af de kontraherende parter anmode om, at en voldgiftsret bilægger tvisten i overensstemmelse med reglerne i protokollen om voldgiftsretten (i det følgende benævnt "protokollen").
3. Ved bilæggelse af en tvist mellem de kontraherende parter i henhold til aftalen har voldgiftsretten kompetence til at fortolke denne aftale. Ved afgørelsen af, om en foranstaltning er i overensstemmelse med aftalen, kan voldgiftsretten, hvor det er relevant, tage de kontraherende parters lovgivning, ud over aftalen, i betragtning som en faktisk omstændighed. I den forbindelse følger voldgiftsretten den fremherskende fortolkning af de kontraherende parters lovgivning, ud over aftalen, som de pågældende kontraherende parters domstole og myndigheder samt, hvor det er relevant, kompetente internationale tvistbilæggesorganer har givet. Enhver fortolkning, som voldgiftsretten tillægger en kontraherende parts lovgivning, ud over aftalen, er ikke bindende for den pågældende kontraherende parts domstole eller myndigheder.
4. Voldgiftsretten har ikke kompetence til at afgøre tvister vedrørende gennemførelsen af de landespecifikke aftaler.
5. Hver kontraherende part træffer alle nødvendige foranstaltninger for i god tro at efterkomme voldgiftsrettens afgørelse.

Den kontraherende part, der ifølge voldgiftsrettens afgørelse ikke har overholdt aftalen, underretter gennem Det Blandede Udvalg den anden kontraherende part om de foranstaltninger, den har truffet for at efterkomme voldgiftsrettens afgørelse.

ARTIKEL 17

Kompensationsforanstaltninger

1. Hvis den kontraherende part, der ifølge voldgiftsrettens afgørelse ikke har overholdt aftalen, ikke inden for en rimelig frist, der er fastsat i overensstemmelse med protokollens artikel IV.2, stk. 6, underretter den anden kontraherende part om de foranstaltninger, den har truffet for at efterkomme voldgiftsrettens afgørelse, eller hvis den anden kontraherende part finder, at de meddelte foranstaltninger ikke er i overensstemmelse med voldgiftsrettens afgørelse, kan denne anden kontraherende part vedtage forholdsmæssige kompensationsforanstaltninger inden for rammerne af aftalen eller enhver anden aftale, der er opført på listen over aftaler, jf. artikel 3, litra a), (i det følgende benævnt "kompensationsforanstaltninger"), for at afhjælpe en potentiel ubalance. Den meddeler den kontraherende part, der ifølge voldgiftsrettens afgørelse ikke har overholdt aftalen, om kompensationsforanstaltningerne, som skal specificeres i meddelelsen. Disse kompensationsforanstaltninger får virkning tre måneder efter datoen for denne meddelelse.
2. Hvis Det Blandede Udvalg ikke inden for en måned fra datoen for meddelelsen om de påtænkte kompensationsforanstaltninger har truffet afgørelse om at suspendere, ændre eller annullere disse kompensationsforanstaltninger, kan hver af de kontraherende parter indbringe spørgsmålet om foranstaltningernes forholdsmæssighed til voldgift i overensstemmelse med protokollen.
3. Voldgiftsretten træffer afgørelse inden for de frister, der er fastsat i protokollens artikel III.8, stk. 4.
4. Kompensationsforanstaltninger har ikke tilbagevirkende kraft. Navnlig skal enkeltpersoners og erhvervsdrivendes rettigheder og forpligtelser, som de har erhvervet inden kompensationsforanstaltningernes ikrafttræden, bevares.

DEL IV

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

ARTIKEL 18

Schweiz' første finansielle bidrag i henhold til denne aftale og supplerende finansiell engangsforskyldighed

1. Schweiz forpligter sig til at yde sit første finansielle bidrag i henhold til denne aftale (i det følgende benævnt "første finansielle bidrag") fra den 1. januar 2030 til den 31. december 2036 i overensstemmelse med bilag II og en supplerende finansiell engangsforskyldighed for perioden fra udgangen af 2024 til udgangen af 2029 i overensstemmelse med bilag III.
2. I det omfang elementerne i det første finansielle bidrag ikke er fastsat i bilag II, indgår de kontraherende parter et juridisk ikkebindende aftalememorandum med henblik på at opfylde den forpligtelse, der er omhandlet i stk. 1, senest 12 måneder efter datoen for denne aftales ikrafttræden. Med henblik herpå indleder Det Blandede Udvalg drøftelser hurtigt efter datoen for denne aftales ikrafttræden.
3. I det omfang elementerne i den supplerende finansielle engangsforskyldighed ikke er fastsat i bilag III, indgår de kontraherende parter et juridisk ikkebindende aftalememorandum med henblik på at opfylde den forpligtelse, der er omhandlet i stk. 1, senest 12 måneder efter datoen for denne aftales ikrafttræden. Med henblik herpå indleder Det Blandede Udvalg drøftelser hurtigt efter datoen for denne aftales ikrafttræden.

4. Der indgås, i forbindelse med indgåelsen af de respektive landespecifikke aftaler, formelle forpligtelser over for partnerstaterne med hensyn til den landespecifikke fordeling af det første finansielle bidrag på samhørighedsområdet og den supplerende finansielle engangsforpligtelse; dette skal dog ske senest tre år efter datoen for denne aftales ikrafttræden.

5. Der indgås, i forbindelse med indgåelsen af de respektive landespecifikke aftaler, formelle forpligtelser over for partnerstaterne med hensyn til den landespecifikke fordeling af det første finansielle bidrag på migrationsområdet; dette skal dog ske senest fem år efter bidragsperiodens begyndelse.

6. Hvis de aftalememoranda, der er omhandlet i stk. 2 og 3, ikke indgås inden for de deri fastsatte frister, finder artikel 4, stk. 2, litra c), tilsvarende anvendelse.

7. Hvis de landespecifikke aftaler, der er omhandlet i stk. 4 og 5, ikke indgås inden for de deri fastsatte frister, finder artikel 5, stk. 6, tilsvarende anvendelse.

ARTIKEL 19

Protokol, bilag og tillæg

Protokollen, bilag og tillæg til denne aftale udgør en integrerende del heraf.

ARTIKEL 20

Ikrafttræden

1. Denne aftale ratificeres eller godkendes af de kontraherende parter i overensstemmelse med deres egne procedurer. De kontraherende parter giver hinanden meddelelse om fuldførelsen af de interne procedurer, der er nødvendige for denne aftales ikrafttræden.
2. Denne aftale træder i kraft den første dag i den anden måned efter den sidste meddelelse vedrørende følgende retsakter:
 - a) Institutionel protokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer
 - b) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om fri bevægelighed for personer
 - c) Institutionel protokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart
 - d) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart

- e) Protokol om statsstøtte til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om luftfart
- f) Institutionel protokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om godstransport og personbefordring med jernbane og ad landevej
- g) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om godstransport og personbefordring med jernbane og ad landevej
- h) Protokol om statsstøtte til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om godstransport og personbefordring med jernbane og ad landevej
- i) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om handel med landbrugsprodukter
- j) Institutionel protokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om gensidig anerkendelse af overensstemmelsesvurdering
- k) Ændringsprotokol til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om gensidig anerkendelse af overensstemmelsesvurdering
- l) Aftale mellem Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab på den ene side og Det Schweiziske Forbund på den anden side om Det Schweiziske Forbunds deltagelse i EU-programmer

- m) Aftale mellem Den Europæiske Union og Det Schweiziske Forbund om vilkår og betingelser for Det Schweiziske Forbunds deltagelse i Den Europæiske Unions Agentur for Rumprogrammet.

ARTIKEL 21

Opsigelse

Hver kontraherende part kan opsigte denne aftale ved meddelelse herom til den anden kontraherende part. Aftalen ophører med at være i kraft seks måneder efter datoen for modtagelsen af en sådan meddelelse.

Udfærdiget i [...] den [...] i to eksemplarer på bulgarsk, dansk, engelsk, estisk, finsk, fransk, græsk, irsk, italiensk, kroatisk, lettisk, litauisk, maltesisk, nederlandsk, polsk, portugisisk, rumænsk, slovakisk, slovensk, spansk, svensk, tjekkisk, tysk og ungarsk, idet hver af disse tekster har samme gyldighed.

TIL BEKRÆFTELSE HERAF har undertegnede, der er behørigt bemyndiget hertil, undertegnet denne aftale.

(Underskriftsrubrik til virkning af, på alle 24 EU-sprog: "For Den Europæiske Union" og "For Det Schweiziske Forbund")

ELEMENTER AF SCHWEIZ' REGELMÆSSIGE FINANSIELLE BIDRAG SOM OMHANDLET
I ARTIKEL 4, STK. 2, LITRA A), FOR EFTERFØLGENDE BIDRAGSPERIODER

1. Schweiz' finansielle bidrag for en given bidragsperiode fastsættes på grundlag af følgende elementer:
 - a) Schweiz' finansielle bidrag for den foregående bidragsperiode pro rata temporis-justeret efter varigheden af den givne bidragsperiode, herunder, hvis det er relevant, justeringen i henhold til artikel 10, pro rata temporis-justeret efter varigheden af den givne bidragsperiode
 - b) en forøgelse eller formindskelse af beløbet, der er beregnet i litra a), i overensstemmelse med metoden i tillæg 1, baseret på følgende faktorer:
 - i) inflationen i Schweiz udtrykt ved det harmoniserede forbrugerprisindeks (HICP),
og
 - ii) en justeringsfaktor, der kompenserer for eventuelle forskelle mellem inflationen i Schweiz og inflationen i partnerstaterne, i det omfang forskellen ikke opvejes af valutakursens udvikling, med henblik på at bevare købekraften af Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag

- c) en forøgelse eller formindskelse af det beløb, der er beregnet på grundlag af litra a) og b), af politiske hensyn. En sådan forøgelse eller formindskelse må højest udgøre 10 % af det beløb, der er beregnet på grundlag af litra a) og b).
- 2. Den andel af Schweiz' finansielle bidrag for en given bidragsperiode, der er afsat til samhörighedsområdet, skal udgøre mindst 90 % af det beløb, der er beregnet på grundlag af stk. 1.
- 3. Den andel af Schweiz' finansielle bidrag for en given bidragsperiode, der er afsat til samhörighedsområdet ved landespecifikke aftaler, skal udgøre mindst 90 % af andelen af Schweiz' finansielle bidrag til det område som beregnet på grundlag af stk. 2.
- 4. Det beløb, der afsættes til landespecifikke aftaler på samhörighedsområdet, fordeles til partnerstaterne i overensstemmelse med den fordelingsnøgle, der er fastsat i tillæg 2.

METODEN TIL BESTEMMELSE AF DEN JUSTERING, DER ER OMHANDLET I BILAG I,
PUNKT 1, LITRA B)

Den forøgelse eller formindskelse, der er omhandlet i bilag I, punkt 1, litra b), beregnes efter følgende metode:

1. Det beløb, der beregnes ved hjælp af punkt 1, litra a), i bilag I, multipliceres med den indekseringsfaktor, der er omhandlet i dette tillægs punkt 2.
2. Indekseringsfaktoren beregnes som produktet af:
 - a) inflationen i Schweiz i den foregående bidragsperiode, udtrykt ved ændringen i det schweiziske HICP mellem det seneste og det første år af den foregående bidragsperiode, idet HICP'erne beregnes som den uvægtede middelværdi over henholdsvis de seneste 12 måneder, der var til rådighed på beregningsdatoen, og det første kalenderårs 12 måneder og
 - b) en justeringsfaktor, som afspejler den reale appreciering eller depreciering for gruppen af partnerstater på samhørighedsområdet i den foregående bidragsperiode over for Schweiz, beregnet som forholdet mellem den reale valutakurs for gruppen af partnerstater på samhørighedsområdet over for Schweiz i det seneste og det første år af den foregående bidragsperiode.

Ved beregningen af indekseringsfaktoren gælder følgende:

- i) den reale valutakurs for gruppen af partnerstater på samhørighedsområdet i henholdsvis seneste og første år af den foregående bidragsperiode beregnes som disse partnerstaters nominelle vekselkurs over for CHF ganget med disse partnerlandes samenvæjede HICP-indeks og divideret med det schweiziske HICP.

En stigning i den reale valutakurs er ensbetydende med en real appreciering for denne gruppe af partnerstater, og et fald i den reale valutakurs er ensbetydende med en real depreciering for denne gruppe af partnerstater

- ii) det samenvæjede HICP-indeks for disse partnerlande beregnes som den uvægtede middelværdi over 12 måneder af HICP-indekset for den pågældende gruppe af partnerstater ved hjælp af den HICP-metode, der er fastsat i aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om samarbejde om statistik, udfærdiget i Luxembourg den 26. oktober 2004, men hvor de anvendte vægte er givet ved fordelingsnøglen i tillæg 2.
- iii) partnerlandenes nominelle vekselkurs over for CHF beregnes som en vægtet middelværdi af disse partnerlandes nominelle vekselkurs over for CHF, hvor de anvendte vægte er givet ved fordelingsnøglen i tillæg 2. De nominelle valutakurser, der anvendes ved beregningen for et givet år, er 12-måneders gennemsnittet af de månedlige data for det pågældende år beregnet ud fra de daglige vekselkurser.

Kommissionen beregner den i punkt 2, litra b), definerede justeringsfaktor. Kommissionen delagtiggør gennem Det Blandede Udvalg beregningen med Schweiz en måned efter, at den er beregnet.

3. Hvis der ikke foreligger data for et givet år, skal de data, der anvendes for det pågældende år, være data fra de seneste 12 måneder, regnet fra beregningsdatoen.
4. De HICP-data og valutakursdata, der anvendes til beregning af indekseringsfaktoren, baseres på offentliggjorte statistikker fra Den Europæiske Unions Statistiske Kontor (i det følgende benævnt "Eurostat") under behørig hensyntagen til aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om samarbejde om statistik, udfærdiget i Luxembourg den 26. oktober 2004. Om nødvendigt indhentes valutakursdata fra offentlige databaser ved Den Europæiske Centralbank, partnerstaternes centralbanker og/eller den schweiziske nationalbank.

FORDELINGSNØGLE FOR SCHWEIZ REGELMÆSSIGE FINANSIELLE BIDRAG PÅ
SAMHØRIGHEDSOMRÅDET

Hver partnerstats andel af Schweiz' finansielle bidrag på samhørighedsområdet for en given bidragsperiode svarer til en procentdel af Schweiz' finansielle bidrag på samhørighedsområdet, som beregnes således:

- a) beregning af den uvægtede middelværdi af partnerstatens befolknings- og overfladearealandele af alle partnerstaternes samlede befolkning og overfladeareal. Overstiger forholdet mellem en partnerstats befolkning og den samlede befolkning imidlertid forholdet mellem dens areal og det samlede areal med en faktor på 5 eller derover, hvilket afspejler en meget høj befolkningstæthed, anvendes kun befolkningen i forhold til den samlede befolkning i denne beregning
- b) nedsættelse eller forhøjelse af den i litra a) beregnede procent med en koefficient, der er lig med en tredjedel af den procentdel, hvormed partnerstatens BNI pr. indbygger, målt i købekraftstandarder, ligger over eller under den gennemsnitlige BNI pr. indbygger i alle partnerlandene (hvor gennemsnittet er sat til 100 %) og
- c) normalisering af de i litra b) beregnede andele så deres sum er lig med 100 %.

Referenceperioden for de data, der skal anvendes, er den periode, der anvendes for Unionens Samhørighedsfond, og som er gældende på startdatoen for den pågældende bidragsperiode, eller, hvis dette ikke er muligt, den seneste treårsperiode, for hvilken der foreligger data.

SCHWEIZ' FØRSTE FINANSIELLE BIDRAG I HENHOLD TIL DENNE AFTALE FOR
PERIODEN 2030-2036

1. Schweiz' første finansielle bidrag i henhold til denne aftale (i det følgende benævnt "første finansielle bidrag") for perioden 1. januar 2030 til 31. december 2036 ("bidragsperioden") beløber sig til 350 000 000 CHF for hvert år i den pågældende periode.
2. Det beløb, der er omhandlet i stk. 1 for hvert år i bidragsperioden, fordeles med 308 000 000 CHF til samarbejde på samhørighedsområdet og 42 000 000 CHF til samarbejde på migrationsområdet.
3. Schweiz' første finansielle bidrag skal bidrage til virkeliggørelsen af de mål, der er fastsat i denne aftales artikel 1.
4. Schweiz' første finansielle bidrag ydes over en periode på ti år ("gennemførelsesperioden") begyndende på samme dato som bidragsperioden.
5. Den andel af det finansielle bidrag på samhørighedsområdet, der er afsat til landespecifikke aftaler, skal udgøre mindst 90 % af det beløb, der er afsat til dette område.
6. Op til 5 % af de respektive beløb afsat til samarbejde på områderne samhørighed og migration stilles til rådighed for Schweiz til dækning af forvaltningsomkostninger, og op til 2 % stilles til rådighed for deling af schweizisk ekspertise (den schweiziske ekspertise- og partnerskabsfond).

7. Samarbejdende partnerstater på samhørighedsområdet skal være EU-medlemsstater med en BNI pr. indbygger, målt i købekraftstandarder, på under 90 % af Unionens gennemsnitlige BNI pr. indbygger, målt i købekraftstandarder, i samme referenceperiode. Referenceperioden for de data, der skal anvendes, er den periode, der anvendes til at bestemme EU-medlemsstaternes støtteberettigelse under Unionens Samhørighedsfond, og som er gældende på startdatoen for bidragsperioden.
8. Potentielle samarbejdende partnerstater på migrationsområdet er EU-medlemsstater, der står over for et særligt migrationspres, og/eller hvor Schweiz og en given medlemsstat er enige om behovet for at styrke migrationsstyringen.
9. På samarbejdsområderne samhørighed og migration kan de kontraherende parter nå frem til en gensidig forståelse om at afsætte et specifikt beløb til en fond, der er dedikeret til et specifikt emne (samhørighed) og en fond for hurtig indsats (migration). Hvis det er relevant, fastsættes elementerne heraf i aftalememorandummet i overensstemmelse med aftalens artikel 18, stk. 2.
10. De tematiske samarbejdsområder under Schweiz' første finansielle bidrag skal bygge på det vellykkede samarbejde fra det tidligere schweiziske bidrag til udvalgte EU-medlemsstater. Fra bidragsperiodens begyndelse skal de supplere Unionens forvaltningsindsats på områderne samhørighed og migration.
11. I overensstemmelse med aftalens artikel 18, stk. 2, skal de kontraherende parter i aftalememorandummet angive de fokusområder, der er udvalgt blandt følgende tematiske områder:
 - a) Samhørighed:
 - i) inkluderende menneskelig og social udvikling

- ii) bæredygtig og inkluderende økonomisk udvikling
 - iii) grøn omstilling og
 - iv) demokrati og deltagelse.
- b) Migration.
-

SCHWEIZ' SUPPLERENDE FINANSIELLE ENGANGSFORPLIGTELSE FOR PERIODEN
FRA UDGANGEN AF 2024 TIL UDGANGEN AF 2029

1. I overensstemmelse med denne aftales artikel 18 indgår Schweiz en supplerende finansiel engangsforpligtelse for perioden mellem udgangen af 2024 og udgangen af 2029, der afspejler Schweiz' og Unionens partnerskabs- og samarbejdsniveau i denne periode. Denne supplerende finansielle engangsforpligtelse beløber sig til 130 000 000 CHF pr. år, indtil de aftaler, der er omhandlet i denne aftales artikel 20, stk. 2, træder i kraft, og til 350 000 000 CHF pr. år i perioden mellem ikrafttrædelsen af de aftaler, der er omhandlet i denne aftales artikel 20, stk. 2, og udgangen af 2029. For det år, hvor de aftaler, der er omhandlet i denne aftales artikel 20, stk. 2, træder i kraft, beregnes størrelsen af den supplerende finansielle engangsforpligtelse pro rata temporis.
2. Schweiz' supplerende finansielle engangsforpligtelse ydes over en periode på ti år ("gennemførelsesperioden") begyndende på samme dato som bidragsperioden for Schweiz' første finansielle bidrag.
3. Den supplerende finansielle engangsforpligtelse anvendes til samarbejde på samhørighedsområdet.
4. Den andel af den finansielle engangsforpligtelse, der er afsat til landespecifikke aftaler, skal udgøre mindst 90 % af Schweiz' supplerende finansielle engangsforpligtelse.

5. Op til 5 % af den finansielle engangsforpligtelse stilles til rådighed for Schweiz til dækning af forvaltningsomkostninger, og op til 2 % stilles til rådighed for deling af schweizisk ekspertise (den schweiziske ekspertise- og partnerskabsfond).
6. Samarbejdende partnerstater skal være EU-medlemsstater med en BNI pr. indbygger, målt i købekraftstandarder, på under 90 % af Unionens gennemsnitlige BNI pr. indbygger, målt i købekraftstandarder, i samme referenceperiode. Referenceperioden for de data, der skal anvendes, er den periode, der anvendes til at bestemme EU-medlemsstaternes støtteberettigelse under Unionens Samhørighedsfond, og som er gældende på startdatoen for den supplerende finansielle engangsforpligtelses gennemførelsesperiode.
7. De kontraherende parter kan nå frem til en gensidig forståelse om at afsætte et specifikt beløb til en fond, der er dedikeret til et specifikt emne på samhørighedsområdet. Hvis det er relevant, fastsættes elementerne heraf i aftalememorandummet i overensstemmelse med aftalens artikel 18, stk. 3.
8. De mål og gennemførelsesbestemmelser, der er fastsat i aftalen for Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag, finder tilsvarende anvendelse på den supplerende finansielle engangsforpligtelse, medmindre andet er fastsat i denne aftales artikel 18 eller i dette bilag.
9. De tematiske samarbejdsområder under Schweiz' supplerende finansielle engangsforpligtelse skal bygge på det vellykkede samarbejde fra det tidligere schweiziske bidrag til udvalgte EU-medlemsstater. Fra det tidspunkt, hvor gennemførelsesperioden for den supplerende finansielle engangsforpligtelse begynder, skal de supplere Unionens indsats på samhørighedsområdet.

10. I overensstemmelse med aftalens artikel 18, stk. 3, skal de kontraherende parter i aftalememorandummet angive de fokusområder, der er udvalgt blandt følgende tematiske områder:

- i) inkluderende menneskelig og social udvikling
 - ii) bæredygtig og inkluderende økonomisk udvikling
 - iii) grøn omstilling og
 - iv) demokrati og deltagelse.
-

PROTOKOL OM VOLDGIFTSRETEN

KAPITEL I

INDLEDENDE BESTEMMELSER

ARTIKEL I.1

Anvendelsesområde

Hvis en af de kontraherende parter (i det følgende benævnt "parterne") indbringer en tvist for voldgiftsretten i overensstemmelse med aftalens artikel 16, stk. 2, eller artikel 17, stk. 2, finder reglerne i denne protokol anvendelse.

ARTIKEL I.2

Justitskontor og sekretariatsopgaver

Den Faste Voldgiftsrets internationale kontor i Haag (i det følgende benævnt "voldgiftsrettens internationale kontor") varetager funktionen som justitskontor samt de nødvendige sekretariatsopgaver.

ARTIKEL I.3

Meddelelser og beregning af frister

1. Meddelelser og forslag kan sendes ved hjælp af ethvert kommunikationsmiddel, der certificerer eller gør det muligt at certificere deres fremsendelse.
2. Sådanne meddelelser kan kun sendes elektronisk, hvis en part har udpeget eller godkendt en adresse specifikt til dette formål.
3. Sådanne meddelelser, der forkyndes for parterne, sendes for Schweiz' vedkommende til Europaafdelingen under det føderale udenrigsministerium og for Unionens vedkommende til Kommissionens Juridiske Tjeneste.
4. Enhver frist, der fastsættes i denne protokol, løber fra dagen efter, at en begivenhed indtræffer, eller en handling finder sted. Hvis sidste dag for indgivelse af et dokument ikke er en arbejdsdag i EU's institutioner eller for Schweiz' regering, udløber fristen for indgivelse af dokumentet den første efterfølgende arbejdsdag. Dage, der ligger inden for fristen og som ikke er arbejdsdage, tælles med.

ARTIKEL I.4

Meddelelse om voldgift

1. Den part, der tager initiativ til at anvende voldgift (i det følgende benævnt "klageren"), sender en meddelelse om voldgift til den anden part (i det følgende benævnt "den indklagede") og til voldgiftsrettens internationale kontor.
2. Voldgiftssagen anses for at begynde dagen efter den dato, hvor den indklagede modtager meddelelsen om voldgift.
3. Meddelelsen om voldgift skal indeholde følgende oplysninger:
 - a) kravet om, at tvisten henvises til voldgift
 - b) parternes navne og kontaktoplysninger
 - c) navn og adresse på klagerens repræsentant(er)
 - d) retsgrundlaget for sagen (aftalens artikel 16, stk. 2, eller artikel 17, stk. 2) og:
 - i) i de tilfælde, der er omhandlet i aftalens artikel 16, stk. 2, det spørgsmål, der ligger til grund for tvisten, som officielt opført på det fælles udvalgs dagsorden i overensstemmelse med aftalens artikel 16, stk. 1 og
 - ii) i de tilfælde, der er omhandlet i aftalens artikel 17, stk. 2, voldgiftsrettens afgørelse, eventuelle gennemførte foranstaltninger som omhandlet i aftalens artikel 16, stk. 5, og de omtvistede kompensationsforanstaltninger

- e) angivelse af den eller de regler, der er årsag til tvisten, eller som hænger sammen med den
 - f) en kort beskrivelse af tvisten og
 - g) udpegelse af en voldgiftsmand eller, hvis der skal udpeges fem voldgiftsmænd, udpegelse af to voldgiftsmænd.
4. Eventuelle påstande om, at meddelelsen om voldgift er utilstrækkelig, er ikke til hinder for etableringen af voldgiftsretten. Tvisten afgøres endeligt af voldgiftsretten.

ARTIKEL I.5

Svar på meddelelsen om voldgift

1. Senest 60 dage efter modtagelsen af meddelelsen om voldgift sender den indklagede et svar herpå til klageren og voldgiftsrettens internationale kontor, som skal indeholde følgende oplysninger:
- a) parternes navne og kontaktoplysninger
 - b) navn og adresse på den indklagedes repræsentant(er)
 - c) svar på de oplysninger i meddelelsen om voldgift, der er omhandlet i artikel I.4, stk. 3, litra d)-f) og

- d) udpegelse af en voldgiftsmand eller, hvis der skal udpeges fem voldgiftsmænd, udpegelse af to voldgiftsmænd.
2. Den indklagedes manglende, ufuldstændige eller forsinkede svar på meddelelsen om voldgift er ikke til hinder for etableringen af en voldgiftsret. Tvisten afgøres endeligt af voldgiftsretten.
3. Hvis den indklagede i sit svar på meddelelsen om voldgift anmoder om, at voldgiftsretten skal bestå af fem voldgiftsmænd, udpeger klageren en yderligere voldgiftsmand senest 30 dage efter modtagelsen af svaret på meddelelsen om voldgift.

ARTIKEL I.6

Repræsentation og bistand

1. Parterne repræsenteres ved voldgiftsretten af en eller flere repræsentanter. Repræsentanterne kan bistås af rådgivere eller advokater.
2. Enhver udskiftning af repræsentanter eller ændringer af deres adresser meddeles den anden part, voldgiftsrettens internationale kontor og voldgiftsretten. Voldgiftsretten kan til enhver tid på eget initiativ eller efter anmodning fra en part anmode om dokumentation for de beføjelser, der er tillagt parternes repræsentanter.

KAPITEL II

VOLDGIFTSRETTENS SAMMENSÆTNING

ARTIKEL II.1

Antallet af voldgiftsmænd

Voldgiftsretten består af tre voldgiftsmænd. Hvis klageren i sin meddelelse om voldgift eller den indklagede i sit svar på meddelelsen om voldgift anmoder herom, skal voldgiftsretten bestå af fem voldgiftsmænd.

ARTIKEL II.2

Udpegelse af voldgiftsmænd

1. Hvis der skal udpeges tre voldgiftsmænd, udpeger hver af parterne en af dem. De to voldgiftsmænd, der udpeges af parterne, udvælger den tredje voldgiftsmand, som skal være formand for voldgiftsretten.
2. Hvis der skal udpeges fem voldgiftsmænd, udpeger hver af parterne to af dem. De fire voldgiftsmænd, der udpeges af parterne, udvælger den femte voldgiftsmand, som skal være formand for voldgiftsretten.

3. Hvis voldgiftsmændene ikke senest 30 dage efter, at den sidste voldgiftsmand er blevet udpeget af parterne, er nået til enighed om valget af formand for voldgiftsretten, udpeges formanden af generalsekretæren for Den Faste Voldgiftsret.

4. For at lette udvælgelsen af voldgiftsmænd til voldgiftsretten udarbejdes der en vejledende liste over personer med de i stk. 6 omhandlede kvalifikationer, som ajourføres og skal være fælles for alle bilaterale aftaler på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i, samt for aftalen mellem Den Europæiske Union og Det Schweiziske Forbund om sundhed, udfærdiget i [...] den [...] (i det følgende benævnt "sundhedsaftalen"), aftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og Det Schweiziske Forbund om handel med landbrugsprodukter, udfærdiget i Luxembourg den 21. juni 1999 (i det følgende benævnt "aftalen om handel med landbrugsprodukter") og aftalen mellem Den Europæiske Union og Det Schweiziske Forbund om Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag til mindskelse af de økonomiske og sociale forskelle i Den Europæiske Union, udfærdiget i [...] den [...] (i det følgende benævnt "aftalen om Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag"). Med henblik på aftalen vedtager Det Blandede Udvalg denne liste ved en afgørelse og holder den ajour.

5. Hvis en part ikke udpeger en voldgiftsmand, udpeger generalsekretæren for Den Faste Voldgiftsret en fra den i stk. 4 omhandlede liste. Hvis der ikke findes en sådan liste, udpeger generalsekretæren for Den Faste Voldgiftsret voldgiftsmanden ved lodtrækning blandt de personer, som den ene eller begge parter formelt har foreslået med henblik på stk. 4.

6. De personer, som voldgiftsretten er sammensat af, skal, hvad enten de har tilknytning til parterne eller ej, være højt kvalificerede, garanteret uafhængige og fri for interessekonflikter samt have en bred vifte af erfaring. De skal navnlig have dokumenteret ekspertise inden for jura og de områder, der er omfattet af denne aftale, de må ikke modtage instruktioner fra nogen af parterne og de skal handle efter deres egen overbevisning og må ikke modtage instruktioner fra nogen organisation eller regering i spørgsmål vedrørende tvisten. Formanden for voldgiftsretten skal også have erfaring med tvistbilæggelsesprocedurer.

ARTIKEL II.3

Voldgiftsmændenes erklæringer

1. Når en person er i betragtning til udpegelse som voldgiftsmand, skal denne person oplyse om alle forhold, der kan give anledning til berettiget tvivl om vedkommendes upartiskhed eller uafhængighed. Fra udpegelsen og under hele voldgiftsproceduren underretter en voldgiftsmand straks parterne og de øvrige voldgiftsmænd om sådanne forhold, hvis vedkommende ikke allerede har gjort det.
2. En voldgiftsmand kan afsættes, hvis der er forhold, der kan give anledning til berettiget tvivl om vedkommendes upartiskhed eller uafhængighed.
3. En part kan kun anmode om afsættelse af en af denne part udpeget voldgiftsmand, af en grund, som den pågældende part først har fået kendskab til efter udpegelsen.
4. Hvis en voldgiftsmand undlader at handle, eller hvis det retligt eller faktisk er umuligt for en voldgiftsmand at varetage sin opgave, finder proceduren for afsættelse af voldgiftsmænd i artikel II.4 anvendelse.

ARTIKEL II.4

Afsættelse af voldgiftsmænd

1. Hvis en part ønsker at afsætte en voldgiftsmand, indgiver parten en anmodning om afsættelse senest 30 dage efter den dato, hvor vedkommende har fået meddelelse om udpegelsen af den pågældende voldgiftsmand, eller senest 30 dage efter den dato, hvor vedkommende har fået kendskab til de forhold, der er omhandlet i artikel II.3.
2. Anmodningen om afsættelse sendes til den anden part, den voldgiftsmand, der skal afsættes, de øvrige voldgiftsmænd og voldgiftsrettens internationale kontor. Anmodningen om afsættelse skal begrundes.
3. Når der er fremsat en anmodning om afsættelse, kan den anden part acceptere anmodningen om afsættelse. Den pågældende voldgiftsmand kan også træde tilbage. Hverken en accept af anmodningen eller voldgiftsmandens tilbagetrædelse indebærer, at begrundelsen for anmodningen om afsættelse anerkendes.
4. Hvis den anden part ikke accepterer anmodningen om afsættelse inden for en frist på 15 dage regnet fra datoen for meddelelsen af anmodningen om afsættelse, eller hvis den pågældende voldgiftsmand ikke træder tilbage, kan den part, der anmoder om afsættelsen, anmode generalsekretæren for Den Faste Voldgiftsret om at træffe en afgørelse om afsættelse.
5. Medmindre parterne aftaler andet, skal den i stk. 4 omhandlede afgørelse begrundes.

ARTIKEL II.5

Udskiftning af en voldgiftsmand

1. Hvis det er nødvendigt at udskifte en voldgiftsmand under voldgiftssagen, udpeges eller udvælges en afløser efter den procedure i artikel II.2, der fandt anvendelse på udpegelsen eller udvælgelsen af den voldgiftsmand, der skal udskiftes, jf. dog denne artikels stk. 2. Denne procedure finder anvendelse, selv om en af parterne ikke har udøvet retten til at udpege eller deltage i udpegelsen af den voldgiftsmand, der skal udskiftes.
2. I tilfælde af udskiftning af en voldgiftsmand genoptages proceduren på det tidspunkt, hvor den udskiftede voldgiftsmand ophørte med at varetage sine opgaver, medmindre voldgiftsretten træffer anden afgørelse.

ARTIKEL II.6

Fritagelse for ansvar

Medmindre der er tale om forsætlige forseelser eller grov uagtsomhed, giver parterne i videst muligt omfang og i overensstemmelse med gældende lovgivning afkald på ethvert krav over for voldgiftsmændene for eventuelle handlinger eller undladelser i forbindelse med voldgiften.

KAPITEL III

VOLDGIFTSSAGER

ARTIKEL III.1

Almindelige bestemmelser

1. Datoen for etableringen af voldgiftsretten er den dato, på hvilken den sidste voldgiftsmand har accepteret sin udnævnelse.
2. Voldgiftsretten sikrer, at parterne behandles lige, og at hver part på et hensigtsmæssigt tidspunkt i sagen har tilstrækkelig mulighed for at gøre sine rettigheder gældende og fremlægge sin sag. Voldgiftsretten fører sagen på en sådan måde, at forsinkelser og unødvendige udgifter undgås, og at tvisten mellem parterne bilægges.
3. Efter at voldgiftsretten har hørt parterne afholdes der et møde, medmindre voldgiftsretten træffer anden afgørelse.
4. Når en part sender en meddelelse til voldgiftsretten, gør vedkommende dette gennem voldgiftsrettens internationale kontor med samtidig kopi til den anden part. Voldgiftsrettens internationale kontor sender en kopi af denne meddelelse til hver voldgiftsmand.

ARTIKEL III.2

Voldgiftssted

Voldgiften finder sted i Haag. Voldgiftsretten kan, under ekstraordinære omstændigheder, mødes på ethvert andet sted, som den finder hensigtsmæssigt, med henblik på drøftelser.

ARTIKEL III.3

Sprog

1. Processprogene er fransk og engelsk.
2. Voldgiftsretten kan bestemme, at alle dokumenter, der er vedlagt klageskriftet eller svarskriftet, og alle yderligere dokumenter, der i løbet af sagen fremlægges på originalsproget, skal være ledsaget af en oversættelse til et af processprogene.

ARTIKEL III.4

Klageskrift

1. Klageren sender skriftligt sit klageskrift til den indklagede og til voldgiftsretten via voldgiftsrettens internationale kontor inden for den frist, der er fastsat af voldgiftsretten. Klageren kan vælge at betragte sin meddelelse om voldgift, jf. artikel I.4, som sit klageskrift, forudsat at det også opfylder betingelserne i nærværende artikels stk. 2 og 3.

2. Klageskriftet skal indeholde følgende oplysninger:
 - a) oplysningerne i artikel I.4, stk. 3, litra b)-f)
 - b) en redegørelse for sagens kendsgerninger til støtte for påstanden og
 - c) de retlige argumenter, der er fremført til støtte for påstanden.
3. Klageskriftet skal så vidt muligt ledsages af alle de dokumenter og andre beviser, som klageren nævner, eller bør henvise til dem.

ARTIKEL III.5

Svarskrift

1. Den indklagede sender skriftligt sit svarskrift til klageren og til voldgiftsretten via voldgiftsrettens internationale kontor inden for den frist, der er fastsat af voldgiftsretten. Den indklagede kan vælge at betragte sit svar på meddelelsen om voldgift, jf. artikel I.5, som sit svarskrift, forudsat at det også opfylder betingelserne i nærværende artikels stk. 2.
2. I svarskriftet skal der svares på de punkter i klageskriftet, der er angivet i denne protokols artikel III.4, stk. 2, litra a)-c). Svarskriftet skal så vidt muligt ledsages af alle de dokumenter og andre beviser, som den indklagede nævner, eller bør henvise til dem.

3. I svarskriftet eller på et senere tidspunkt i voldgiftssagen, hvis voldgiftsretten fastslår, at omstændighederne begrundet en forsinkelse, kan den indklagede fremsætte et modkrav, forudsat at voldgiftsretten har den fornødne kompetence til at behandle dette.
4. Artikel III.4, stk. 2 og 3, finder anvendelse på modkrav.

ARTIKEL III.6

Voldgiftsrettens kompetence

1. Voldgiftsretten træffer afgørelse om, hvorvidt den har kompetence på grundlag af aftalens artikel 16, stk. 2, eller artikel 17, stk. 2.
2. I de tilfælde, der er omhandlet i aftalens artikel 16, stk. 2, har voldgiftsretten bemyndigelse til at behandle det spørgsmål, der ligger til grund for tvisten, som officielt opført på det fælles udvalgs dagsorden i overensstemmelse med aftalens artikel 16, stk. 1
3. I de tilfælde, der er omhandlet i aftalens artikel 17, stk. 2, har den voldgiftsret, der behandlede hovedsagen, bemyndigelse til at undersøge forholdsmæssigheden af de omtvistede kompensationsforanstaltninger, herunder når disse foranstaltninger helt eller delvis er truffet i forbindelse med en af de bilaterale aftaler, der er opført på listen over aftaler, jf. aftalens artikel 3, litra a).

4. En formalitetsindsigelse om voldgiftsrettens manglende kompetence skal fremsættes senest i svarskriftet eller, hvis der er tale om et modkrav, i svaret. Selv om en part har udpeget en voldgiftsmand eller har deltaget i udpegelsen, fratages denne part ikke retten til at fremsætte en sådan formalitetsindsigelse. Formalitetsindsigelsen om, at tvisten går ud over voldgiftsrettens beføjelser, skal fremsættes, så snart det spørgsmål, der påstås at overskride dens beføjelser, rejses under voldgiftssagen. Voldgiftsretten kan under alle omstændigheder tage en formalitetsindsigelse til følge, selv om den fremsættes efter udløbet af den fastsatte frist, hvis voldgiftsretten mener, at forsinkelsen var begrundet.

5. Voldgiftsretten kan træffe afgørelse om den formalitetsindsigelse, der er omhandlet i stk. 4, enten ved at behandle den som et præjudicielt spørgsmål, eller i afgørelsen om sagens realitet.

ARTIKEL III.7

Andre skriftlige indlæg

Efter at have hørt parterne afgør voldgiftsretten, hvilke andre skriftlige indlæg ud over klageskriftet og svarskriftet parterne skal eller kan indgive, og fristerne for deres indgivelse.

ARTIKEL III.8

Frister

1. De frister, som voldgiftsretten fastsætter for fremsendelse af de skriftlige indlæg, herunder klageskriftet og svarskriftet, må ikke overstige 90 dage, medmindre parterne aftaler andet.
2. Voldgiftsretten træffer sin endelige afgørelse senest 12 måneder efter datoen for dens etablering. Under ekstraordinære omstændigheder med særlige vanskeligheder kan voldgiftsretten forlænge denne periode med op til yderligere tre måneder.
3. De i stk. 1 og 2 fastsatte frister halveres, forudsat at:
 - a) klageren eller den indklagede anmoder herom og voldgiftsretten, efter at have hørt den anden part inden for 30 dage efter at have modtaget anmodningen, finder, at sagen haster
 - b) det drejer sig om de tilfælde, der er omhandlet i aftalens artikel 4, stk. 2, litra c), og artikel 18, stk. 6
 - c) det drejer sig om de tilfælde, der er omhandlet i aftalens artikel 5, stk. 6, og artikel 18, stk. 7, hvor Schweiz ikke har indgået landespecifikke aftaler, eller
 - d) parterne er enige herom.

4. I de tilfælde, der er omhandlet i aftalens artikel 17, stk. 2, træffer voldgiftsretten sin endelige afgørelse senest seks måneder efter datoen for meddelelsen om kompensationsforanstaltningerne i overensstemmelse med aftalens artikel 17, stk. 1

ARTIKEL III.9

Midlertidige foranstaltninger

1. I de tilfælde, der er omhandlet i aftalens artikel 17, stk. 2, kan enhver af parterne på et hvilket som helst tidspunkt under voldgiftsproceduren anmode om midlertidige foranstaltninger i form af suspension af kompensationsforanstaltningerne.
2. Den i stk. 1 omhandlede anmodning skal angive sagens genstand, de omstændigheder, der medfører uopsættelighed, og de faktiske og retlige grunde til, at den midlertidige foranstaltning, anmodningen vedrører, umiddelbart forekommer begrundet. Anmodningen skal indeholde alle tilgængelige beviser eller angivelser af beviser, der påberåbes, og som har til formål at begrunde indrømmelsen af de midlertidige foranstaltninger.
3. Den part, der anmoder om de midlertidige foranstaltninger, fremsender sin anmodning skriftligt til den anden part og til voldgiftsretten via voldgiftsrettens internationale kontor. Voldgiftsretten fastsætter en kort frist, inden for hvilken den anden part kan fremsætte skriftlige eller mundtlige bemærkninger.

4. Voldgiftsretten træffer senest en måned efter indgivelsen af den i stk. 1 omhandlede anmodning en afgørelse om suspension af de anfægtede kompensationsforanstaltninger, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- a) voldgiftsretten anser umiddelbart sagens realitet som beskrevet af den part, der har anmodet om de midlertidige foranstaltninger, for godtgjort
- b) voldgiftsretten finder, at den part, der anmoder om de midlertidige foranstaltninger, i afventning af voldgiftsrettens endelige afgørelse vil lide alvorlig og uoprettelig skade, hvis kompensationsforanstaltningerne ikke suspenderes og
- c) den skade, som den part, der anmoder om de midlertidige foranstaltninger, forvoldes som følge af den øjeblikkelige anvendelse af de anfægtede kompensationsforanstaltninger, vejer tungere end behovet for en øjeblikkelig og effektiv anvendelse af disse foranstaltninger.

5. Voldgiftsrettens afgørelse som omhandlet i stk. 4 har kun midlertidig virkning og berører ikke voldgiftsrettens afgørelse om sagens realitet.

6. Medmindre der ved voldgiftsrettens afgørelse i overensstemmelse med stk. 4 er fastsat en tidligere dato for suspensionens ophør, ophører suspensionen, når den endelige afgørelse i henhold til aftalens artikel 17, stk. 2, er truffet.

7. For at undgå tvivl er det med henblik på denne artikel underforstået, at voldgiftsretten, når den tager hensyn til de interesser, som den part, der anmoder om de midlertidige foranstaltninger, og den anden part har, tager hensyn til parternes enkeltpersoners og økonomiske aktørers interesser, men at dette hensyn ikke svarer til at tillægge disse enkeltpersoner eller økonomiske aktører nogen form for partsstatus i voldgiftssagen.

ARTIKEL III.10

Dokumentation

1. Hver part fremlægger dokumentation for de forhold, de bygger henholdsvis deres klageskrift og svarskrift på.
2. Voldgiftsretten kan efter anmodning fra en part eller på eget initiativ anmode parterne om relevante oplysninger, som den finder nødvendige og passende. Voldgiftsretten fastsætter en frist for parternes svar på dens anmodning.
3. Voldgiftsretten kan efter anmodning fra en part eller på eget initiativ anmode om oplysninger fra alle andre kilder, hvis den finder det hensigtsmæssigt. Voldgiftsretten kan også på de vilkår og betingelser, som parterne har aftalt, søge sagkyndig rådgivning, hvis den finder det hensigtsmæssigt.
4. Alle oplysninger, der kommer voldgiftsretten i hænde i medfør af denne artikel, gøres tilgængelige for parterne, og parterne kan indsende kommentarer til oplysningerne til voldgiftsretten.

5. Efter at have indhentet den anden parts synspunkter træffer voldgiftsretten passende foranstaltninger til at besvare eventuelle spørgsmål, som parterne måtte have vedrørende beskyttelse af personoplysninger, tavshedspligt og legitime fortrolighedshensyn.
6. Voldgiftsretten afgør, hvorvidt den dokumentation, der fremlægges, er antagelig, relevant og holdbar.

ARTIKEL III.11

Mundtlig forhandling

1. Når der skal finde mundtlig forhandling sted, underretter voldgiftsretten, efter at have hørt parterne i tilstrækkelig god tid, parterne om datoen, tidspunktet og stedet for den mundtlige forhandling.
2. Mundtlige forhandlinger er offentlige, medmindre voldgiftsretten af egen drift eller på begæring af parterne, af vægtige grunde, træffer anden bestemmelse.
3. Der udarbejdes et referat af hver mundtlig forhandling, som underskrives af voldgiftsrettens formand. Kun dette referat er autentisk.
4. Voldgiftsretten kan beslutte at gennemføre en mundtlig forhandling virtuelt i overensstemmelse med voldgiftsrettens internationale kontors praksis. Parterne underrettes rettidigt om denne praksis. I sådanne tilfælde finder stk. 1 mutatis mutandis og stk. 3 anvendelse.

ARTIKEL III.12

Forsømmelse

1. Hvis klageren uden rimelig grund ikke har indgivet sit klageskrift inden for den frist, der er fastsat i denne protokol eller af voldgiftsretten, beslutter voldgiftsretten, at voldgiftssagen skal afsluttes, medmindre der er udestående spørgsmål, som det kan være nødvendigt at træffe afgørelse om, og hvis voldgiftsretten finder dette hensigtsmæssigt.

Hvis den indklagede uden rimelig grund ikke har indgivet sit svar på meddelelsen om voldgift eller sit svarskrift inden for den frist, der er fastsat i denne protokol eller af voldgiftsretten, beslutter voldgiftsretten, at sagen skal fortsættes, uden at denne forsømmelse betragtes som en accept af klagerens påstande.

Andet afsnit finder også anvendelse, når klageren ikke svarer på et modkrav.

2. Hvis en part, der er behørigt indkaldt i overensstemmelse med artikel III.11, stk. 1, uden rimelig grund udebliver fra en mundtlig forhandling, kan voldgiftsretten fortsætte voldgiftssagen.

3. Hvis en part, der af voldgiftsretten er blevet behørigt opfordret til at fremlægge yderligere beviser, uden rimelig grund undlader at gøre dette inden for de fastsatte frister, kan voldgiftsretten træffe afgørelse på grundlag af de beviser, den har til rådighed.

ARTIKEL III.13

Procedurens afslutning

1. Hvis det kan godtgøres, at parterne med rimelighed har haft mulighed for at fremføre deres argumenter, kan voldgiftsretten erklære sagen for afsluttet.
2. Voldgiftsretten kan, hvis den finder det nødvendigt på grund af ekstraordinære omstændigheder, på eget initiativ eller efter anmodning fra en part beslutte at genåbne sagen på et hvilket som helst tidspunkt, inden den har truffet sin afgørelse.

KAPITEL IV

AFGØRELSE

ARTIKEL IV.1

Afgørelser

Voldgiftsretten bestræber sig på at træffe sine afgørelser ved konsensus. Hvis det imidlertid viser sig umuligt at træffe en afgørelse ved konsensus, træffes voldgiftsrettens afgørelse af et flertal af voldgiftsmændene.

ARTIKEL IV.2

Form og virkning af voldgiftsrettens afgørelse

1. Voldgiftsretten kan træffe særskilte afgørelser om forskellige spørgsmål på forskellige tidspunkter.
2. Alle afgørelser skal være skriftlige og begrundede. De er endelige og bindende for parterne.
3. Voldgiftsrettens afgørelse skal være underskrevet af voldgiftsmændene, indeholde den dato, hvor den blev truffet, og angive stedet for voldgiften. Voldgiftsrettens internationale kontor fremsender en kopi af afgørelsen underskrevet af voldgiftsmændene til parterne.
4. Voldgiftsrettens internationale kontor offentliggør voldgiftsrettens afgørelse.

Når voldgiftsrettens afgørelse offentliggøres, overholder voldgiftsrettens internationale kontor de relevante regler om beskyttelse af personoplysninger, tavshedspligt og legitime fortrolighedshensyn.

De regler, der er omhandlet i andet afsnit, er de samme for alle bilaterale aftaler på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i, samt for sundhedsaftalen, aftalen om handel med landbrugsprodukter og aftalen om Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag. Med henblik på aftalen vedtager Det Blandede Udvalg disse regler ved en afgørelse og holder dem ajour.

5. Parterne efterkommer straks alle voldgiftsrettens afgørelser.

6. I de tilfælde, der er omhandlet i aftalens artikel 16, stk. 2, og efter at have indhentet udtalelse fra parterne fastsætter voldgiftsretten i sin afgørelse om sagens realitet en rimelig frist for parterne til at efterkomme afgørelsen i overensstemmelse med aftalens artikel 16, stk. 5, under hensyntagen til parternes interne procedurer.

ARTIKEL IV.3

Gældende lovgivning, fortolkningsregler, mægler

1. Den gældende lovgivning omfatter aftalen samt de folkeretlige regler og principper, der finder anvendelse mellem parterne vedrørende fortolkning af traktater.
2. Forudgående afgørelser om kompensationsforanstaltningers forholdsmæssighed, som et tvistbilæggelsesorgan har truffet i henhold til en af de bilaterale aftaler, der er omhandlet i aftalens artikel 17, stk. 1, er bindende for voldgiftsretten.
3. Voldgiftsretten må ikke træffe afgørelse som mægler eller efter ret og billighed.

ARTIKEL IV.4

Gensidigt acceptabel løsning eller andre grunde til at afslutte proceduren

1. Parterne kan til enhver tid nå til enighed om en gensidigt acceptabel løsning på deres tvist. De meddeler i fællesskab voldgiftsretten en sådan løsning. Hvis den pågældende løsning er underlagt et krav om godkendelse i henhold til de relevante interne procedurer hos en af parterne, skal dette krav angives i meddelelsen, og voldgiftsproceduren skal suspenderes. Hvis der ikke er noget krav om godkendelse, eller når det er blevet meddelt, at eventuelle interne procedurer er gennemført, afsluttes voldgiftsproceduren.

2. Hvis klageren under sagen skriftligt meddeler voldgiftsretten sin beslutning om ikke at fortsætte sagen, og hvis den indklagede på den dato, hvor denne meddelelse modtages af voldgiftsretten, endnu ikke har taget skridt i sagen, træffer voldgiftsretten en afgørelse, der officielt afslutter sagen. Voldgiftsretten træffer afgørelse om sagsomkostningerne, som skal afholdes af klageren, hvis dette forekommer berettiget på grund af den pågældende parts adfærd.

3. Hvis voldgiftsretten, inden den træffer afgørelse, konkluderer, at en fortsættelse af sagen er formålsløs eller umulig af andre grunde end dem, der er omhandlet i stk. 1 og 2, underretter voldgiftsretten parterne om, at den har til hensigt at træffe afgørelse om afslutning af sagen.

Første afsnit finder ikke anvendelse, når der er udestående spørgsmål, som det kan være nødvendigt at træffe afgørelse om, og hvis voldgiftsretten finder dette hensigtsmæssigt.

4. Voldgiftsretten fremsender en kopi til parterne af den afgørelse, der afslutter voldgiftssagen, eller af den afgørelse, der er truffet efter aftale mellem parterne og underskrevet af voldgiftsmændene. Artikel IV.2, stk. 2-5, finder anvendelse på voldgiftsafgørelser, der træffes efter aftale mellem parterne.

ARTIKEL IV.5

Berigtigelse af voldgiftsrettens afgørelse

1. Senest 30 dage efter modtagelsen af voldgiftsrettens afgørelse kan en part ved at underrette den anden part og voldgiftsretten via voldgiftsrettens internationale kontor anmode voldgiftsretten om i teksten til voldgiftsrettens afgørelse at berigtige eventuelle regnefejl, skrivefejl, typografiske fejl eller lignende fejl eller udeladelser. Hvis voldgiftsretten finder anmodningen berettiget, foretager den berigtigelsen senest 45 dage efter modtagelsen af anmodningen. Anmodningen har ikke opsættende virkning på den frist, der er fastsat i artikel IV.2, stk. 6.
2. Voldgiftsretten kan senest 30 dage efter meddelelsen af sin afgørelse på eget initiativ foretage de i stk. 1 omhandlede berigtigelser.
3. De berigtigelser, der er omhandlet i denne artikels stk. 1, foretages skriftligt og udgør en fast bestanddel af afgørelsen. Artikel IV.2, stk. 2-5, finder anvendelse.

ARTIKEL IV.6

Voldgiftsmændenes honorarer

1. De honorarer, der er omhandlet i artikel IV.7, skal stå i et rimeligt forhold til sagens kompleksitet, den tid, voldgiftsmændene har brugt på den, og alle andre relevante omstændigheder.
2. Der udarbejdes en ajourført liste over dagpengesatser og det laveste og det højeste timetal, som skal gælde for alle bilaterale aftaler på de områder, der vedrører det indre marked, som Schweiz deltager i, samt for sundhedsaftalen, aftalen om handel med landbrugsprodukter og aftalen om Schweiz' regelmæssige finansielle bidrag. Med henblik på aftalen vedtager Det Blandede Udvalg denne liste ved en afgørelse og holder den ajour.

ARTIKEL IV.7

Omkostninger

1. Hver part afholder sine egne omkostninger samt halvdelen af omkostningerne til voldgiftsretten.
2. Voldgiftsretten fastsætter sine omkostninger i afgørelsen om sagens realitet. Disse omkostninger omfatter udelukkende:
 - a) voldgiftsmændenes honorarer, der skal angives særskilt for hver voldgiftsmand, og som fastsættes af voldgiftsretten selv i overensstemmelse med artikel IV.6

- b) rejseudgifter og andre udgifter, som voldgiftsmændene har afholdt og
- c) honorarer og udgifter til voldgiftsrettens internationale kontor.

3. De i stk. 2 omhandlede omkostninger skal stå i et rimeligt forhold til tvistens størrelse, tvistens kompleksitet, den tid, som voldgiftsmændene og eventuelle eksperter, der er udpeget af voldgiftsretten, har brugt på den, og alle andre relevante omstændigheder.

ARTIKEL IV.8

Deponering af beløb til dækning af omkostninger

1. Voldgiftsrettens internationale kontor kan i starten af voldgiften anmode parterne om på forhånd at deponere lige store beløb som et forskud til dækning af de omkostninger, der er omhandlet i artikel IV.7, stk. 2.

2. Under voldgiftssagen kan voldgiftsrettens internationale kontor anmode parterne om yderligere deponeringer ud over dem, der er omhandlet i stk. 1.

3. De beløb, som parterne deponerer i medfør af denne artikel, indbetales til voldgiftsrettens internationale kontor, som udbetaler dem til dækning af de faktisk afholdte omkostninger, herunder navnlig de honorarer, der betales til voldgiftsmændene og voldgiftsrettens internationale kontor.

KAPITEL V

AFSLUTTENDE BESTEMMELSER

ARTIKEL V.1

Ændringer

Det Blandede Udvalg kan ved afgørelse vedtage ændringer af dette tillæg.